

TEKST: FRANK VANDEPITTE – BEELD: SAMENLEVINGSOPBOUW GENT

PROJECTMATIG WERK: EEN STEEDS KORTER WORDEND LONTJE.

HET MAATSCHAPPELIJK OPBOUWERK ZOALS WE HET TEGENWOORDIG KENNEN, VINDT ZIJN OORSPRONG IN DE HERSTRUCURERING UIT 1983. Enerzijds werd er toen een 'pooling' doorgevoerd met schaalvergroting en de vorming van 'Instituten voor de Samenlevingsopbouw', anderzijds werd het 'projectmatig werken' ingevoerd. Projectmatig werken stond voor een tijdelijke inzet, rond specifieke thema's met een specifiek doel en dito output. Net die tijdelijkheid zorgt vaak voor spanning en onbegrip bij doelgroep, partners en sommige beleidsmakers. Een gemakkelijk gegeven is het niet, maar projectmatig werken blijft een steunpilaar van het maatschappelijk opbouwwerk, en er nog doelmatiger naar handelen een noodzaak.

GENSH-KLUSWAND

RABOT OP JE BORD: FOOD WASTE FESTIVAL KORTRIJK

MAATSCHAPPELIJKE VERANDERING IN EEN COMPLEXE SAMENLEVING

Samenlevingsopbouw komt op voor het recht op een menswaardig leven en voor mensen in maatschappelijk kwetsbare posities: mensen in armoede, sociale huurders, thuislozen, alleenstaanden, laaggeschoolde langdurig werklozen... Projecten tonen hoe een betere samenleving eruit kan zien. Opbouwwerkers werken met zij die het moeilijk hebben. Ze voelen de dagelijkse strijd om te overleven, om een betaalbare kwaliteitsvolle woning te vinden, om op de arbeidsmarkt verder te komen dan dagcontracten, om de weg te vinden in het bos van hulp- en dienstverleningsinstellingen. Samenlevingsopbouw wendt die ervaringen aan als motor van maatschappelijke verandering. Daarmee onderscheiden we ons van andere welzijnssectoren. Wij kaarten maatschappelijke kwesties aan, stofferen het debat samen met de betrokken groepen en werken aan concrete oplossingen en blijvende maatschappelijke veranderingen.

OPBOUWERK, AFGEBAKEND IN TIJD EN RUIMTE

Een opbouwwerkproject wordt gepland, gedurende een tijd uitgevoerd en dan beëindigd. Bij die beëindiging kan besloten worden delen van de werking (of de gehele werking) stop te zetten (bv. omdat het probleem opgelost is), een werking te verzelfstandigen of door middel van een samenwerking ze te continueren door een andere - structurele - samenwerkingspartner.

Afgelopen jaren waren er duidelijke projecten die 'voorloper' waren en dankzij overtuigende resultaten continuering bereikten. Vzw Wijkresto en 't Oud Postje zijn twee projecten van sociale restaurants die ondertussen verzelfstandigd zijn. Het project Brede School werkte Samenlevingsopbouw Gent uit in de wijk Sluizeken-Tolhuis-Ham. De stedelijke overheid ervaarde dit als positief en continueerde het verder. De werking van het Duurzaam Huis inspireerde voor de oprichting van REgent of voor latere 'opgeschaalde' stadsvernieuwingprojecten zoals Ledeberg Leeft. De 80/20 regeling om cultuurparticipatie van maatschappelijk kwetsbare bewoners te vergemakkelijken, resulteerde in een algemeen aanvaarde en gefinancierde UitPAS. Andere opbouwwerkinstituten stonden dan

Enkele klemtonen uit het nieuw meerjarenplan van Samenlevingsopbouw Gent

We willen met meer mensen in minder wijken werken. Concreet streven we naar minimaal twee voltijdse personeelsleden in elke wijk. We richten ons op 5 wijken, namelijk Rabot, Dampoort/Sint-Amandsberg, Meulestede-Muide, Nieuw Gent en Ledeberg. We werken rond drie hoofdthema's: wonen, arbeid en maatschappelijke dienstverlening. Het is onze bedoeling in elke wijk minimaal rond twee van deze onderwerpen te werken.

De volledige tekst van het meerjarenplan kan je vinden op <http://samenlevingsopbouwgent.be/wat-doen-we/>

weer aan de basis van de SVK sector (sociale verhuurkantoren), buurt- en nabijheidsdiensten of het Vlaams netwerk van sociale huurders (VIVAS).

Eén van de redenen waarom opbouwwerkinzet en dito opbouwwerkers vroeger lokaal vaak enthousiast ontvangen werden: door de tijdelijke extra inzet van middelen kon specifiek en in de diepte gewerkt worden aan bepaalde samenlevings- of wijkproblemen. Andere basiswerkers ervaren de tijdelijke inzet als extra capaciteit in de probleemoplossing. Eindelijk was er tijd en ruimte om gericht en met concrete doelen voor ogen rond specifieke problemen te werken.

VERANDERING

Ondanks enthousiasme, zien we vandaag ook andere mechanismen in het werkveld. Meer en meer worden al van bij aanvang van een opbouwwerkproject of opbouwwerkinzet vragen gesteld op mogelijke continuïteit op het eind van de rit. Nog voor er iets nieuws ontwikkeld wordt, wordt gekeken of er ooit mogelijkheid zal zijn om een deel van de ontwikkelde expertise verder in te zetten. Terecht worden hieromtrent vragen gesteld. Vaak zijn het de reguliere voorzieningen die in de wijk aanwezig zijn, die gevraagd worden delen van een opbouwwerkprogramma later deels over te nemen. En ook al betreft het goede praktijken, iedereen voelt de bui al vroeg hangen. 'Dit gaat ons - los van eventuele positieve output - extra tijd kosten.'

GEEN DRAGER VOORHANDEN

Deze praktijken roepen op tot reflectie. Indien tijdelijk inzet meer en meer in vraag wordt gezet, wordt 'maatschappelijk opbouwwerk' in zijn essentie bevestigd. Kan een tijdelijk project een lokale bijdrage leveren? Welke resultaten moet het boeken vooraleer het op zoek kan gaan naar partners die luiken van de werking kunnen overnemen? Is het aanleveren van een degelijk netwerk, een meerwaarde voor andere lokale actoren (een sociale huisvestingsmaatschappij, een buurtwerk...)? Of kan hier a priori geen sprake van zijn. Hoe kan tijdelijke opbouwwerkinzet dan zinvol zijn?

Ook op Vlaams gebied kunnen er vragen gesteld worden. Wanneer een lokaal experiment succesvol is, stelt zich de

vraag naar opschaling. Hoe kan een lokaal project met beperkte middelen voor een beperkte doelgroep, na een grondige en positieve evaluatie, gecontinueerd worden? De sector Samenlevingsopbouw wordt geacht innovatief en vernieuwend te zijn. Nieuwe antwoorden monden vaak uit in een nieuwe werking, een nieuwe structuur. Als er geen plaats gemaakt kan worden voor nieuwe structuren, waarom ernaar vragen? En als er geen nieuwe structuur kan komen, waarom al niet meteen 'oude structuren' mee betrekken op mogelijke oplossingen zodat ze al van bij aanvang kunnen bekijken welke plek dit in het bestaande kan krijgen. Maatschappelijke vernieuwing stelt gelukkig niet alleen vragen. Tijdelijke projecten en de uitgewerkte antwoorden moeten ergens ook kunnen 'landen'.

UITGEPUURD OPBOUWERK?

De vragen die projectpartners stellen, nopen ons de sector en onze projecten nog scherper te definiëren. Projectmatig werken is tijdelijk, verdiepend en gericht werken. Goede projecten hebben van bij aanvang nood aan heldere doelen. Meteen moet ook nagedacht worden hoe concrete realisaties later kunnen ingebed worden. Naast het eigen project, is er een duidelijk meerjarenplan dat uitgewerkt wordt door elk opbouwwerkinstituut. Het biedt houvast voor de eigen organisatie, maar ook voor betrokken deelnemers en relevante actoren.

Naast goede projecten wordt het meteen ook belangrijk om duidelijke en goede partnerschappen aan te gaan. Nog meer dan het maken van taakafspraken, is het essentieel om wederzijdse verwachtingen te expliciteren.

Ten slotte moet de tijdelijke inzet van opbouwwerkers in hun projecten ook tot systematisch en lang aangehouden beleidswerk aanzetten. Het blijvend informeren van beleidsmensen over evoluties van projecten, aspiraties, verwachtingen, mogelijkheden en onmogelijkheden zorgt voor lokale of bovenlokale verankering waar nuttig en nodig. Hiervoor is een duidelijke inspanning nodig, eentje die ontgoocheling en frustraties kan voorkomen en vooral het geleverde werk kan bestendigen. Enkel als iedereen zich goed bewust is van de mogelijkheden én beperkingen van elke actor, gaan we er gezamenlijk op vooruit.